

Sygn. akt I C 590/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący: SSR Aneta Kurdubska

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Woźniak-Wiliszewska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2017 r. we Włocławku

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko A. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. S. na rzecz powoda R. S. kwotę 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 lutego 2017 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanej A. S. na rzecz powoda R. S. kwotę 500 zł (pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 590/17

UZASADNIENIE

Powód R. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. S. kwoty 10 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu tytułem nienależnie pobranych alimentów na rzecz małoletniej M. S. (1), a ponadto zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powód wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku został zobowiązany do uiszczania na rzecz małoletniej M. S. (1) alimentów w kwocie 1 000 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki małoletniej. W momencie wydania wyroku małoletnia zamieszkiwała z matką. Wskutek zmiany sytuacji rodzinnej stron postępowania, od sierpnia 2015 r. małoletnia zamieszkuje z powodem, który sprawuje nad nią pieczę, regularnie uiszczając do rąk pozwanej alimenty na rzecz małoletniej. Postanowieniem Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 4 maja 2016 r. ustalono miejsce zamieszkania małoletniej M. S. (1) przy ojcu, zaś postanowieniem Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 7 października 2016 r. obowiązek alimentacyjny powoda względem małoletniej został uchylony z dniem 24 sierpnia 2015 r. Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie powoda spełnione przez niego w okresie od września 2015 r. do czerwca 2016 r. świadczenie alimentacyjne było świadczeniem nienależnym.

W dniu 17 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy we Włocławku wydał w przedmiotowej sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, od którego pozwana w przepisany terminie wniosła sprzeciw. W wywiedzionym środku zaskarżenia pozwana przyznała okoliczności płacenia przez powoda alimentów w kwotach i w czasie wskazanym w pozwie oraz że przyczyna, dla których alimenty były płacone odpadła. Podniosła jednakże, iż powództwo nie może zostać uwzględnione w oparciu o wskazane przez powoda przepisy i na podstawie art. 411 pkt 1 k.c. winno zostać oddalone.

Sąd ustalił, co następuje:

Strony postępowania pozostawały w związku małżeńskim. Małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód. Na mocy wyroku rozwodowego powód został zobowiązany do uiszczania alimentów na rzecz małoletnich dzieci stron – M. S. (1) i M. S. (2) – odpowiednio po 1 000 zł na każde z dzieci. Następnie postanowieniem Sądu Rejonowego we Włocławku wydanym dnia 4 maja 2016 r. w sprawie I. N. 822/15 miejsce pobytu małoletniej M. S. (1) zostało ustalone w każdorazowym miejscu zamieszkania ojca R. S..

okoliczności bezsporne

Wyrokiem Sądu Rejonowego we Włocławku wydanym dnia 7 października 2016 r. w sprawie III RC 403/15 uchylono z dniem 24 sierpnia 2015 r. obowiązek alimentacyjny powoda R. S. względem małoletniej M. S. (1) w kwocie 1 000 zł miesięcznie, ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie V C 91/14.

Dowód: postanowienie w aktach Sądu Rejonowego we Włocławku III RC 403/15, k. 219

Obecnie przed Sądem Rejonowym we Włocławku zawisła sprawa z powództwa R. S. działającego w imieniu małoletniej M. S. (1) przeciwko A. S. o alimenty.

Dowód: dokumenty w aktach Sądu Rejonowego we Włocławku III RC 45/17 k. 2-4, 5-6, 16-19, 31-32, 59-50

Małoletnia M. S. (1) zamieszkuje z powodem od sierpnia 2015 r. Pomimo tego, do chwili uchylecia obowiązku alimentacyjnego wyrokiem z dnia 7 października 2016 r., tj. od września 2015 r. do czerwca 2016 r. powód regulował alimenty na rzecz córki do rąk pozwanej A. S. przelewami bankowymi.

Dowód: potwierdzenia wykonania przelewu k. 6-15, zeznania powoda R. S. k. 41, zeznania pozwanej A. S. k. 41 v.

Przekazywanych przez powoda alimentów pozwana nie przeznaczyła na utrzymanie małoletniej M. S. (1) ani też nie przekazała ich samej małoletniej, w dalszym ciągu są one w posiadaniu pozwanej.

Dowód: zeznania pozwanej A. S. k. 41 v.

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny niniejszej sprawy był między stronami bezsporny w zakresie istnienia po stronie powoda obowiązku alimentacyjnego względem małoletniej M. S. (1), jak i późniejszego wygaśnięcia tegoż obowiązku. Sporna natomiast między stronami była kwestia zwrotu przez pozwaną alimentów uiszczanych przez powoda od momentu faktycznego zamieszkania małoletniej z powodem do chwili orzeczenia o wygaśnięciu obowiązku alimentacyjnego powoda względem małoletniej M. S. (1).

Stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów załączonych do pozwu, których prawdziwości i autentyczności nie zakwestionowała żadna ze stron, akt postępowania toczących się przez Sądem Rejonowym we Włocławku Wydziałem III Rodzinnym i Nieletnich, tj. III RC 403/15 oraz III RC 45/17, a nadto na podstawie zeznań stron, które Sąd ocenił jako wiarygodne w takim zakresie, w jakim korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Z powyższego wynika, iż powód R. S. nie był zobowiązany alimentacyjnie od dnia 24 sierpnia 2015 r., a nadal spełniał swe zobowiązanie do czerwca 2016 r. Jednocześnie sama pozwana przyznała, iż od chwili zamieszkania małoletniej z powodem, przekazywanych przez powoda tytułem alimentów kwot nie pożytkowała na potrzeby małoletniej M. S. (1), nie zwróciła ich też powodowi i jest nadal w ich posiadaniu.

W ocenie Sądu powództwo było uzasadnione i jako takie zasługiwało na uwzględnienie.

Roszczenie powoda swoją podstawę prawną znajduje w art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c., wedle którego kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Natomiast w myśl art. 410 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, które zachodzi jeżeli ten, kto

je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia

Niewątpliwie w chwili spełniania świadczenia (tj. od września 2015 r. do czerwca 2016 r.) powód R. S. był zobowiązany na mocy wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku do płacenia alimentów na rzecz małoletniej M. S. (1), lecz wskutek orzeczenia Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 7 października 2016 r. wydanego w sprawie III RC 403/15 podstawa świadczenia odpadła, w związku z uchyleniem obowiązku z datą wsteczną, tj. od dnia 24 sierpnia 2015 r. Mając powyższe na uwadze należy uznać, że alimenty zapłacone przez powoda w okresie od dnia 15 września 2015 r. do dnia 15 czerwca 2016 r. stanowiły świadczenie nienależne i podlegały zwrotowi. Jakkolwiek nie należy tracić z pola widzenia, iż w istocie to małoletnie dziecko jest beneficjentem świadczenia alimentacyjnego, to jednak w niniejszej sprawie Sąd w toku postępowania ustalił, iż regulowanych do rąk pozwanej przez powoda na rzecz małoletniej M. S. (1) alimentów – w okresie zamieszkiwania małoletniej z powodem - pozwana nie przeznaczyła na utrzymanie małoletniej i nadal nimi dysponuje. Bezsporne jest także to, że w tym czasie (tj. od sierpnia 2015 r. do czerwca 2016 r.) małoletnia przebywała u powoda i to na jego utrzymaniu pozostawała. Powyższe prowadzi zatem do wniosku, iż w istocie to pozwana pozostaje bezpodstawnie wzbogacona.

W toku postępowania pozwana podnosiła, iż nie przymuszała w żaden sposób powoda do zapłaty dochodzonych alimentów, nie żądała zapłaty alimentów w okresie przebywania małoletniej córki stron u powoda ani też nie kwestionowała upadku obowiązku alimentacyjnego w tym czasie. Sąd nie podzielił stanowiska pozwanej, jakoby do roszczenia powoda miał zastosowanie przepis art. 411 pkt 1 k.c., zgodnie z którym nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Pozwana wskazała, iż nie prowadziła przeciwko powodowi egzekucji alimentów, ponadto powód miał świadomość, iż ustalony wyrokiem obowiązek alimentacyjny ustał z uwagi na zamieszkanie uprawnionej córki stron z powodem, wobec czego realizował on nieistniejący obowiązek alimentacyjny. Wskazać bowiem należy, iż obowiązek alimentacyjny został uchylony dopiero w dniu 7 października 2016 r. Do tego czasu zaś pozwana dysponowała tytułem wykonawczym i w przypadku zaniechania przez powoda regulowania alimentów w każdej chwili mogła dochodzić ich zapłaty na drodze postępowania egzekucyjnego, a jak stanowi art. 804 k.p.c., organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Póki bowiem orzeczenie nie zostanie podważone bądź zmienione, strony obowiązane są do przestrzegania i wykonywania zawartych w nim ustaleń. Z uwagi zaś na istniejący między stronami konflikt i inne toczące się postępowania, m.in. o podział majątku wspólnego, Sąd w tym zakresie dał wiarę powodowi, iż uiszczał alimenty zgodnie z ustaleniem Sądu w obawie przed skierowaniem przez pozwaną przeciwko niemu egzekucji.

Nie ulega zatem w ocenie Sądu wątpliwości, że w niniejszej sprawie ziściły się przesłanki zastosowania instytucji bezpodstawnego wzbogacenia i nienależnego świadczenia. W niniejszym wypadku mamy do czynienia z odpadnięciem podstawy świadczenia (*condictio causa finita*), które nastąpiło na mocy wyroku uchylającego obowiązek alimentacyjny powoda, tj. orzeczenia, w oparciu o którego treść powód świadczył alimenty. Istotą tego rodzaju świadczenia jest to, że do czasu uchylenia jego podstawy, świadczenie jest należne i może być skutecznie dochodzone. Jednak po opadnięciu podstawy świadczenia, mimo jej istnienia w chwili egzekwowania, świadczenie to staje się nienależne w rozumieniu przepisu art. 410 § 2 k.c. i wymagalnym staje się roszczenie o jego zwrot, co oznacza że może być dochodzone przez tego, który nienależnie świadczył. W związku z powyższym Sąd uznał, iż pozwana wzbogaciła się kosztem powoda, a wzbogacenie to nastąpiło bez podstawy prawnej. W obliczu normy art. 405 k.c. i 410 k.c. zobowiązana jest ona do zwrotu uzyskanej kosztem powoda wartości. W ocenie Sądu nienależnym świadczeniem podlegającym zwrotowi jest kwota 10 000 zł, stąd taką też kwotę zasądzono od pozwanej na rzecz powoda w punkcie pierwszym wyroku. Na podstawie art. 481 § 1 k.c., wraz z kwotą główną, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda ustawowe odsetki za opóźnienie. Wskazać należy, iż zwrot nienależnego świadczenia jest świadczeniem bezterminowym i jego wymagalność wynika z treści art. 455 k.c., zgodnie z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po

wezwanie dłużnika do wykonania. Z uwagi na powyższe, wymagalność nienależnego świadczenia Sąd określił na dzień 20 lutego 2017 r., a więc na dzień w którym pozwana otrzymała odpis wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu i mogła się zapoznać ze stanowiskiem powoda.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik, na podstawie art. 98 k.p.c. Na gruncie niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że to pozwana jest stroną przegrywającą i zgodnie z powołanym wyżej przepisem to ona winna ponieść wszelkie koszty procesu. Na podstawie wyżej wskazanych przepisów pozwana została obciążona kosztami poniesionymi przez powoda, na które złożyła się uiszczona opłata sądowa od pozwu w kwocie 500 zł.